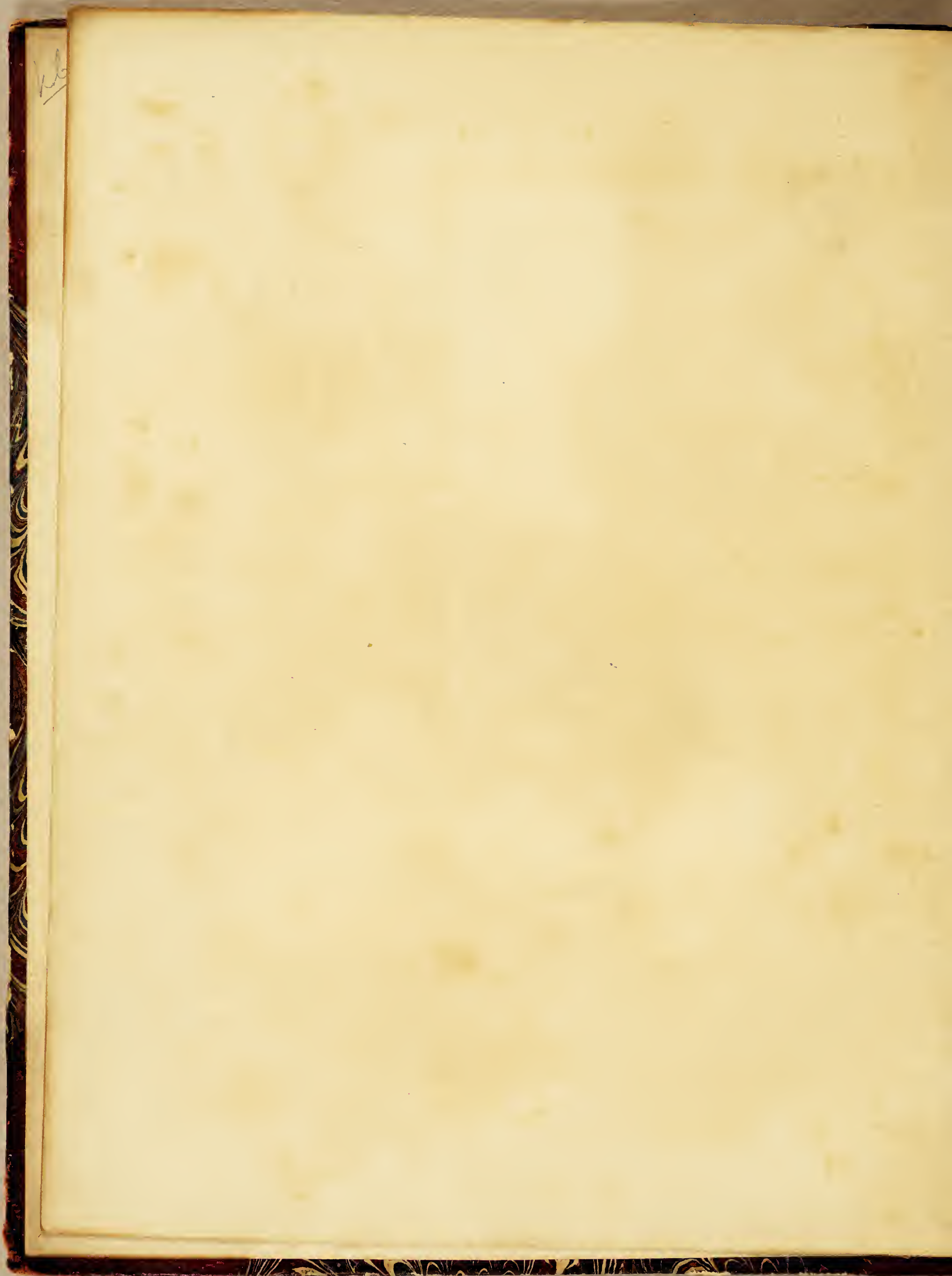

GAUDEO

Antwoordt/
op ſekeren Brief
EVLALY,
Vervatende de redenen waerom datmen niet den Vyandt in geen Conferentie behoort te treden.

Door wien, ende met wat ordre de ſelve voor den dagh gebracht ende verſocht is.

Ende eyntlijck dat den Treves in alle manieren ſchadelijck voor't Landt is etc.

Gedruckt in't Iaer M. DC. XXIX.

Erentfeste, Hoogh-geleerde,
Wijse Voorsienige,

Soo haest als ick uwen aengenamen in date den twintighsten dito ontfangen/ gelesen/ ende upt mijn handen geiept hadde/ soo hebbe ick de penne daer inne genomen om dien te beantwoorden. Ghy schrijft mijn dat jegenwoordigh gedelibereert wert ofmen met den Vyandt sal treden in Conferentie om eenen langhdurigen Treves te maecken/door wien/ ende wat persoon 'tselve voor den dagh ghebracht werdt/ ende ten derden wat gevoelen ick hebbe van den Treves/ of hy de Landen profijtelijck of schadelijck gehouden moet werden? Ick sal op alle de drie poincten distinctelijck ende kortelijck antwoorden/ Indien ick V. E. niet en voldoe/ vertrout het selve geensints aen den goeden wille/ maer volkomentlijck aen de kleyne wetenschap/ ofte macht ontbroken te hebben. Soo veel dan 'teerste aengaet/ dat klinckt mijn vry al wat vreemt in mijn ooren te delibereren om met den Vyandt in conferentie te treden/ sonder in spetie te weten waer op/ ghy segt opte poincten van den voorgaenden Treves/ hoe nae hebben de Landen daer by wat te veel bedongen dat hy gaerne daer inne wat afdingen/ of af krabbelen soude? dat dunckt mijn te slecht/ insonderheyt terwijle ick hebbe hooren mompelen van soo groote presentatien die hy soude doen/ dat gantsch oorbaerlijck waer de selve aen te gaen/ dat hy namentlijck Antwerpen/ Breda/ ende Linghen ons in handen soude leveren tot verseeckeringhe van sijn trouwe/ ick soude naer mijn gevoelen Duynkercken daer by bedingen. De Man is wel suffisant ghenoegh/ maer daer by soo ergh/ listigh en boos/ dat hy niet veel nae een heel Capitael en soude vragen/ als hy't maer oock met breeckinge van alle beloften ende meyneedigheden konde krijgen/ sonder nochtans in't Geestelijck ofte Wereltlijck yet te misdoen/ immers ten regarde van ons die voor openbare Ketters/ ende Rebellen alreede van den hoofden tot den voetē gecondemneert zijn. Van't een absolveert hem het Concilium van Constans/ ende de confirmatie

Hæreticis non est ser vāda fides.

van't Concilium van Trenten / van het tweede de Politijcke rechten/dat geen Potentaet gehouden is sijn beloften te houden/ die hy met sijn gewapende Rebellen oft Onderdanen maeckt/ Maer ghy seght dat hy ons voor vrije Landen kent daer op hy niet en heeft te pretenderen / den tijt is der sotten Leer-meester/ is ons niet gebleecken hoe dat hy sulcx gemeent heeft/als hy terstont nae de expiratie van den Treves ons met soo harden Oorlogh als hy konde op't lijf viel/ Breda afnam / ende voorts dede wat in zijn vermogen was / De Schapen haren voet aen eenen steen gestooten hebbende mijden die plaetse / sijn wy dan slechter als Schapen? Sijn wy soo verre van alle verstandt / wijsheyt ende voorsichtigheyt berooft/ dat wy ons oock door de experientie/ ofte ondervindinge niet willen laten leeren? Nochtans seyden doenmaels (soo ghy seght) de Ambassadeurs van de Potentaten over den Treves staende / dat wy-luyden niet meer en behoorden te begeeren/ Maer wat antwoordt heeft daer op den Getrouwen/ ende Verre-siende Waerschouwer/ die Doorluchtighen ende Hoogh-ghebooren Vorst Mauritius byder gratie Gods / Prince van Orangien etc. gegeven? Namentlijck: Wat is dit anders te seggen, dan dat wy d'Ertz-Hertogen, ofte om klaerder te spreecken den Koningh van Spaignien kennen moeten voor Souverain ende Heere, daer toemen billick vreest dat desen stilstandt dienen sal tot een voor-bereytsel, ende waer toe kan die selve anders strecken, als dat de Vyandt ons gebracht hebbende buyten sorge ende achterdencken, ende geredresseert sijnen Staet, ende finantie ons mach overvallen ende gantschelick ruineren, sonder dat wy onse saecken als dan sullen mogen, of konnen redden in eeniger manieren,'twelc inder waerheyt sijn eenig desseyn ende voornemen is. Appliceert dit nu eens tot de voorsz. sake / ende een yder sal lichtelijck oordeelen die met de Geelsucht niet bevangen / ofte met den gouden Stock niet in swijm geslagen is / wat van de voorseyde conferentie behoort gehouden te werden. 't Is noch opmerckens waerdig dat Keyser Carel de V. hem niet en heeft laten contenteren/ dat hy over de 70. Jaren in volle ende rustelicke possessie was geweest van Vlaenderen/maer dat hy den Koningh van Vranckrijck Francoys de I. heeft doen renuncieren de Souverainiteyt van dien / ende dat in een ander forme als nu voorgestelt wert. Ende soude oversulcx voor eerst ende voor al de Souveraniteyt wel uytgedruckt moeten zijn / ten opsien van de nature des stilstants / de welcke expirerende alles komt te cesseren: Ende alhoewel 't Landt vry is van sich selfs/ soo en kant nochtans in geen seeckerheyt gestelt werden / sonder dat den Koningh van Spaignien quitere / ende renunciere van sijne pretensien met dese of diergelijcke woorden: Iegenwoordigh ende toekomende, ende voor haer ende hare nakomelingen voor altijt. Doch ick meene dat hy om redenen boven verhaelt/ hier in oock geen been en sal vinden/ ende offer yet wat waer/ dat sal sijn Vogelstruyse

Illum qui læsit horret adire locum.

gelstruyse-maech lichtelijck konnen verteeren/ als hy maer aen't looven en bieden mach komen / Maer wy behooren gedachtigh te wesen d'oude Maximen / dat wy onder de wapenen van wan/ ende misvertrouwen van onsen Vyandt moeten schuylen / ende ons defenderen/door dien de Spaigniaerts nimmermeer met eenige Potentaten eenigh accoort hebben gemaeckt / dan met een dobbel verstandt/ soo datter geen verseeckerthept in en is / niet meer dan van ouden tijden in de trouloose Griecken / ende oversulcx te vreesen staet/dat sy ons noch sullen bedriegen soo ons onse voorsichtigheyt niet weerhout. Wy en behoorden ons niet te laten bewegen door het valsch decksel van den Treves met den Spaigniaert / welcke is als een bedrieghelijcke groenheyt der Noortsche Zee / die de klippen ende de periculeuse plaetsen der schipbreucke bedeckt / De fenijnighe schaduwe van Sixus ende Oleander dooden / de geene die een paisibel-ruste onder haer willen nemen / Exempel aen de Pacificatie van Gent/ Onderhandelinge tot Keulen / ende in Vlaenderen ten tijde der toerustinge van de Spaensche Vloot / als wy haer best meenden te betrouwen/ doe wierden wy aldereerst bedrogen.

Och of de raetslagen van Treves noyt inde gedachten der Heeren Staten gekomen en waren! maer dat haer aller gemoedt veel eer vereenight geweest hadde/ den Spaigniaert te besnijden ende Oorlog aen te doen/ onse Republijcke soude staen/ ende den Vyandt soude nu al door sijne boose stucken met schande ende oneere gevallen wesen. Doch laet ons noch toesien / ende 'tsalder noch eer alsmen meent daer toe komen / terwijlen wy sien dat hy selfs daer vooren vreese hebbende tegen sijnen aert hem soo kleyn vernedert/ ende so soet begint te bleyen/ ende onder een schaepsvel te bejegenen. Maer 'tis niet dan listigheyt die by't gantsche Bourgoensche Hof/ tot haer hulpe ende onderrichtinge nemende alle 'tvernuft / wijsheyt / ende schallickheyt der Jesuwijten gepractiseert wert / om den eenen te doorschieten met Spaensche Pistoletten/ den anderen te verhangen aen goude Ketenen/ ende de derde payen met groote schoone beloften/ende Crocodili-tranen/ maer 't Spaensch spreeckwoordt seyt : Palabras & viento las leve, de wint voert de woorden wech/ ende soecken daer mede het Italiaensch spreeckwoordt in't werck te leggen/ Date li tutto & pigliate li tutto, dat is/ gevet hen al/ ende nemet hen al. In somma/ laet ons in gedachtenisse komen het getuygenisse van den Admirant van Arragon / doen hy van den Deecken van Emmerick versocht zijnde/ om volgende sijne beloften de Stadt van't Garnisoen te verlichten / ront uyt antwoorde / ongehouden te zijn haer sijne beloften te houden/ in dingen die hy meenden in 's Konings dienst te strecken. Hier uyt kan V. E. lichtelic mijn oordeel verstaen / 'twelck is in geenderhande manieren met onsen Erfvyandt in eenige conferentie te treden wesende / jae verseeckert

zijnde datter wederom een trouloose Slange in't groene gras van dese versochte Conferentie sal schuylen / ende dat het gaen soude ghelijckmen seyt een Stadt die parlamenteert / ende een Dochter die te sprake staet / sijn genoeghsaem gewonnen.

Latet anguis in herba.

Aengaende tweede poinct: Ick en ken hem noch wit noch swart / maer dat weet ick dat niemandt en behoort soo stout / ende arrogant te wesen in't particulier / ofte met kennisse van weynige in een soo grooten / ende wichtige saecke met den Vyandt te treden: Ick weet dat hy last heeft gehadt omme tot Rosendael met den Heere van Marquette / op de verlossinge van de gevangenen ter weder-zijden te handelen / maer mijn heeft doenmaels al vry wat suspect geweest dat meenighvuldigh reysen over ende weer-over / ende datter wat meer te doen moste zijn / als 'twisselen van de gevangenen / soo dat hier op gesien ende geexamineert behoort te werden sijn commissie ende instructie / by wie hem de selve gegeven / ende hoese luydende zijn: Heeft hy hem daer inne te buyten gegaen, is gehouden 'tselve voor sijn principale te verantwoorden, ende by gebreecke van dien strafbaer zijn als naer rechten, ende de gene die ter goeder trouwen arbeyden om sulcx te openbaren, achten wy voor goede Liefhebbers des Vaderlants. Ick houde de Heeren Staten / ofte de Steden die hier inne geblinthockt souden mogen zijn / wel soo jalours van haer autoriteyt / insonderheyt in dese saecke die de minste soo veel aengaet als de meeste / datse op alles wel sullen weten te inquireren / ende daer inne vorders disponeren als naer behooren / Maer ick maecke swarigheyt in't geene datmen seyt de Conferentie ons aengeboden te werden / terwijlen sulcx niet en blijckt / ende datse by avonturen door den voorsz. Gedeputeerde henluyden voorgehouden mochte wesen / want andersints behoort in sulcken grooten ende gewichtigen saecke met meerder gravitеyt gehandelt geweest te zijn. Wie is van harentwegen gesonden of gedeputeert geweest? Wie heeft daer toe solemnele paspoort versocht? Waer is gedelibereert / ofmense met reputatie behoorden te geven / of niet? Wat behoorlijcke solemniteyten sijn in dese allen gebruyckt? by avonture geene. Sijn dan die twee Rosendaelsche Gedeputeerde van soo grooten qualiteyt / autoriteyt / dignityt / wijsheyt / en wetenschap om dese saecke met particuliere brieven / over ende weer-over stil-swijgent ende bedecktelijck te handelen / soo moetet sober van sulcke stoffe / ende fatsoenen in ons Landt gestelt zijn. Ende waer toe soo stil ende verhoolent een saecke getracteert / die yder een moet weten ende elck in't bysonder aengaet / ende dat noch met weynige / ick wil haer wel toestaen de dispositie van de inkomsten van't Landt / de impositien / de contributien van de omleggende Landen / ende diergelijcken / maer nimmermeer van mijn Bloet / Wijf ende Kinderen. Dit is mijn meeninge het tweede poinct betreffende / ende indien den voortgangh niet beter sal zijn als het uyttermaten

Nescio sit ater an albus.

In de korte vertooninge van het recht by de Ridderschap &c. gedaē tot Haerlē ter vergaderinge vā de Staten den 16. Octob. 1587.

Sal. bel. catili.
Sint sanè liberales ex sociorū fortunus sunt misericordes in & ne illi sanguinē nostrum largiantur.

termaten flecht beginsel/ is te hopen dat van het eynde of het der-de poinct niet veel worden en sal / daer toe wy nu sullen komen/ ende onse opinie eenvoudelijck verklaren.

Voor eerst moet voorseecker vast / ende onwederspreeckelijck gehouden werden/ dat indien den Koningh van Spaignien den Treves versoeckt niet en geschiet om onsent wil / ofte uyt een goet ende genegent hert dat hy dese Landen soude mogen toedragen/ in't minste niet/ het contrarie is aen den voorgaenden Treves gebleecken/ doen hy / gelijck nu wederom met Godes hulpe door den Doorluchtigen Prince van Orangien / ende de goede handtbiedinge der voorsienige Heeren Staten so verre gebracht is / dat sijn macht uyt ende 'tleste gericht van gelt en voorraedt voor handen is / komt roept om genade / en men remonstreert datmen den Krijgh moede is/ende deernissen met het bloetstorten heeft/ of diergelijcke/ ende al t'samen valschelijck gelogen/ maer siende dat Matroos begint te peuren om den geheelen gouden Stock / Oost / ende West-eynde tusschen beyden te willen hebben/ ende elcx daer van even nae te wesen / ende als vrije Schippers de Zee van de gantsche Werelt vry en vranck beyde even schoon te bezeylen/ ende als dan eerst goede gesellen te sullen zijn/ als hy haer in vrede laet/ settende al 'tselve geheel om te kiesen of te deelen / ofte datse willen beproeven wie de hartste huyt met de beste Zee-voeten heeft. 'tWelck hem niet behagende/ soo loopen sijn sinnen om ende weerom gelijck de windt in de Mey / want den Stock even schoon tusschen beyden te leggen / ende om de beste vrachten uyt te sien / daer toe en heeft hy niet veel moets/ insonderheyt als hem soo een vracht van drie hondert tonnen Gouts of daer ontrent op een reyse door de neus geboort wert/ ende dat Matroos sijn Schip drie-mael/ eer hy't sijn eens/ kan wenden/ ende dat sy hem uyt het water souden varen. Ende ter Zee daeromme te krabbelen en dient hem niet/ hy bevint wel dat hy geen Indiaensche Vrauwen noch Canoen voor en heeft / hy weet geen raedt om Zee-schoenen / ende veel meer om alsulcke couranten te danssen / als hy overboort gewoon is / daer van heeft hy sijn buyck vol / hy siet wel dat hy over dien boegh geen landt en soude bezeylen. Soo dat nu met hem het Plicht-ancker in Zee moet / ende liever in hondert vaten gieten wil eer hy met Matroos om den gouden Stock soude willen pluckhayren/ ende geenen beteren noch naerderen wech noch raedt wetende/ komt het hooft in de schoot leggen / ende verootmoedight hem om te versoecken dat wy goede vrienden met malkanderẽ mochten wesen/ ende dat tot hier-en-toe. Ergo om sijn selfs wil / soo dat eenen treffelijcken poletijcquen en ervaren persoon wel seyt: Soo wy den Treves met den Vyandt aengaen, soo sijn wy verlooren, maer blijvende in den Oorlogh, soo sijn wy behouden. Laet ons dan in eenen suyren appel bijten / ende soo veel ons mogelijck voor

De Silvere Vloot by Pier Heyn in t Lande gebracht.

eenen

eenen kleynen tijt evertueren / hem tot hooger noot trachten te brengen/ ende wy sullen eer langh meerder ende grooter wonderen sien. Ist niet uyt noot ten regarde van ons/ soo ist ten opsien van andere / Schrijft hy niet in sijn brieven aen de Infante / dat hy soo veel millioenen zedert weynigh Jaren in de Nederlanden gesonden/ geconsumeert/ ende daer mede niet alleen niet uytgerecht / maer grootelijcx te rugge gaende / alles onnutelijck verquist heeft / geen middelen meer te hebben om haer te assisteren/ datse haer by haer selven behelpen / ende met haer eygen smeer bedroopen soude/ laet dat Paert (sonder haer lieffelijck gesangh van den Treves gehoor te geven) soo een weynigh draven / ende ghy sult het haest teynden asems/ ende alle sijn Krijghsvolck in disordre ende mutinatien/ de Steden in alteratien / de Hoofden in altercatie/ ende in't kort gesept/ 'tonderste boven sien leggen/ ende als dan sal ons geluckiger ende verseeckerder Sonne oprijsen t'onser verlossinge ende ontlastinge. Wy sullen oock middelertijt / al waert maer met stil-sitten / onse geallieerde door de gantsche Werrelt sulcken dienst doen/ alsse opt sullen konnen van ons verwachten/ende oock beletten dat hy d'een of d'ander groot Potentaet deur sijn gecombineerde macht / ende sijne goede gheoeffende Nederlantsche Ruyterije ende Soldaten t'onder ghebracht hebbende / (ghelijck hy met den Treves soude konnen doen) ons met alle die selve macht niet op't lijf en valle ende verplette. Wy hebben hier vooren gesept/ dat hy ons noch eer noch eedt/ noch beloften sal houden/ noch behoeft te houden/ met wie sullen wy dan handelen? Hy en mach oock met ons gheen Verbondt noch Accoort maecken/ naer Caspari Chioppi leer/ Raetsheer van den Keyser / ofte het moste wesen om ons daer deur te overweldigen/ Noyt trouw, sijnd' een Tyran, en is by hem bevonden, Hy hielt noyt woordt dan om profijt en baet, den eedt mach sijn gebroken en geschonden, (neemt dit ter handt) om Heerschappy en Staet. Dit zy gemerckt, men heeft tot geenen stonden, noch Policy noch Republijck gekent, die met haer hooft oyt heeft gemaeckt verbonden, of sy en wierdt bedrogen en geschent. Laet ons daerom hier met gewapent blijven, als tegen gift, dit vast nemende voor, Tyrans lock-aes geduyrigh te verdrijven, en 'tgeener tijt sijn woorden doen gehoor. Dit is immers waerachtigh / dit is yder een bekent / sullen wy dan weetens en willens in ons eygen verderf loopen? Ghy segt 'tsal eenen Treves wesen voor lange Jaren/ ende misselijck wie 'teynde beleeft / Hadden onse Voor-ouders soo gedaen ende geargumenteert / wy souden al langh onder de ondragelijcke slavernije der Spaigniaerden meer als de Kinderen van Israel onder den Koningh Pharao hebben moeten suchten/ ten ware hy volgende den raedt van de voornoemden Chioppius verstondt/ ('twelck ick oock geloove de volkomen meeninge te zijn) dat wy al tsamen als Doornen moeten uytgeroyt zijn / ende terwijle haer

God de

God de Heere in uwe handt gegeven heeft soo moet ghyse geheelijck verdelgen / ghy sult geen medelijden met haer hebben etc. Maer hoe lang soude den Treves duyren ? Ick dencke soo lang tot dat sijn Excel. door den doodt ons mochte zijn ontnomen / de oude ende ervarene Krijghsluyden ghestorven / ons Vyandt voorts meester geworden in gantsch Duytschlandt / Italien tot sijnen wille gekregen / Vranckrijck of vermeestert / of soo benaut / dat het nae sijn pijpen soude moeten dansen / 'tvyer voorts in alle andere Koninckrijcken van de Oorloge soo ontsteecken / ende hem daer onder vermenght datse hem Baso les manos souden moeten speelen. In somma / alles soo verre gebracht dat niemandt Ba tegens hem soude derven seggen. Dit alles konnen de Nederlanden blijvende in den Oorlogh beletten / vraeght ghy waer mede ? door twee middelen / 'teen met hem in de Nederlanden sulcken macht van volck doende houwen / ende daer toe soo veel middelen dispenderen indien hy de selve in ordre / ende sijn geheele Landt buyten confusie wil houden dat hem aen d'een zijde de macht / ende d'andere zijde de lust benomen sal werden om andere Koninckrijcken / ende Landen te bestrijden / ende 'tander om 'tgeen voorsz. is te bequamer te doen hem in sijn West-Indien / gelijck sulcx geluckelijck begonnen is / dat is in sijn hert aentasten / ende ten alderquaetsten hem daer soo veel wercx maken ende geven / dat hy niet weten sal of hy meer onkosten daer aen sal moeten doen / dan of hy profijt sal bekomen. Hier moetmen sijn hooghdravent Paerdt staende met de achterste voeten op't Landt / ende de voorste over Zee de zenuwen aen stucken houwen / dat het de macht quijt raeckt om van d'een Werelt in d'ander te springen.

Datmen voorslaet den Treves tot der Landen welvaren te sullen zijn / ick wenste wel dat die eens te recht mochten blijcken die soude besich zijn om te toonen dat nieuwers en is / Ghy seght dat die op de Frontieren sitten sullen mogen haer Landen bouwen ende eenige vruchten daer van genieten / 'tschijnt wat te wesen / maer 'tis particulier / maer men most yet voort brengen dat den voorgaenden Treves tot voordeel van't gemeen geopereert heeft. Want in saecken van Oorlogh ende Treves moetmen niet aensien het particulier maer het voordeel / ofte interest van't gemeen geconsidereert worden : De Negotien sijn niet vermeerdert maer vermindert doort gheheele Landt : De Provintie van Zeelandt is 'tselve meest ghewaer : Den Koningh van Spaignien heeft eenige reysen onse Schepen aengehouden / ende tot sijne dienst gebruyckt tot merckelijcke schade van de gemeene Negotie / daer vry wat meer is aengelegen als aen de bouwinge van eenige Landen / ende sooder eenige benefitien souden mogen zijn genooten / sy sijn particulier / ende daer tegen 'tgemeen thien-mael meer schade geschiedt.

Non unus sufficit Orbis.

Siet het eynde van de antwoort aen Peckio gegeven.

 Datmen

Datmen over ende weer-over sal mogen reysen ende gaen/ dat ist geen dat hy soeckt/ ende daer uyt ons de meeste swarigheden te verwachten staen / Considereert maer wat bequame gelegentheden de Jesuwijten / ende Papen sullen bekomen om de Ingesetenen deser Landen niet alleen in de Spaensche superstitie te bevestigen / maer oock tegen de wettelijcke Regieringe deser Landen op te reuyen/ het saet van oneenigheyt te saeyen/ den brandt van onderlinge twist aen allen hoecken te ontsteecken/ Gods schattingen heymelijck te vorderen / ende d'Ingesetenen van haer ghesintheden soo kael te plucken onder't decksel van conscientie alsse verdragen sullen konnen.

Overleght het gene d'Arminiaensche factie by der handt sal konnen nemen gestijft ende gesterckt zijnde/ die haer nu wat binnen houden / ende door vreese niet dan by nacht met Nicodemo quansuys tot onsen Heere derven komen / een recht Kindt van den voorgaenden Treves/ want eygentlijck de selve schijnt gefabriceert geweest te zijn om dese Factie uyt te broeden/ daer van 'tvervolgh alsmen maer wil letten op haer loopen/ draven/ importuneren van sijn Vorstel. Genade/ ende de Regeerders van den Steden die weynigh voorsichtigh is wel kan nae speuren.

Bovendien soo sal hy buyten alle twijffel aenstaen op't scheyden ende te niet doen van de West-Indische Compagnie / soo sulcx geschieden / soude dat niet soo veel gedaen zijn al ofmen ons den hals ontblootte/ ende hem selfs met reverentie het swaert in de handt gaven / ende seggen wy hebben tegens uwe Majesteyt gesondight/ ende oversulcx de doot waerdig/ hackt maer of/ ofte veel liever soo u natuyr soo soetsapigh ende barmhertigh is / dat sulcx over u hert nu niet en mach/ weest te vreden / wy sullen dat varcken onder malkanderen wel wassen/ ende haest voor d'een d'anders Beul zijn/ Wat dunct u vriendt/ mogen dat wel voorsiehtighe ende verstandighe Proceduren-monster passeren / ick meen wel neen.

Dese Compaignie in wesen blijvende/ gelijckse blijven moet/ soomen op beloften Eer ende Eedt met Handt en Segel bevestight van de Hooge ende Mogende Heeren Staten Generael/ naer sulcken rijpe ende langhdurige deliberatie eendrachtelijck/ ende toestemmingh niet alleen van alle de Provintien / maer de Steden van dien genomen mach vertrouwen / soo kan de selve alleen in weynigh Jaren hem soo veel afbreucx doen / dat de geheele Werelt ons ende der selver genoeghsaem van hare verlichtinge ende verlossinge sullen moeten bedancken.

Wy hebben by den voorgaenden Treves gespeurt dat door 'tafdancken van eenige 's Lants Oorloghschepen eenige Oorloghs-gasten haer by de Zee-roovers hebben begeven / die den gantschen handel in ende door de straet by nae te gronde hebben gebracht/ 'twelck niet geschiet geweest soude zijn indien 's Lants

Oorlogh-

Oorloghschepen op te Kusten van Spaignien gebleven/ ende geemployeert waren gheweest / als den trouwen Helt Jacob van Heemskerck sijn leven voor't Vaderlandt latende / sulcken Victorie voor Gibaltar kreegh / dat de Spaigniaerden voor de memorie van onse Schepen sitterden / en beefden. Wat soude dan geschieden indien soo veel wel gemonteerde Schepen / soo meenigh vroom en onversaeght Matroos / ende andere Zee-hanen gedwongen werden uyt het reysen te scheyden/ ende de schepen in de Wael te brengen.

Waer souden de Kaepvaerders blijven die haer tot 's Lants dienst ende voordeel soo wel op haren Vyandt / ende soo rijckelijck weten te generen. Ick vreese datse in't spijt wie't lief of leet soude mogen zijn / ende bysonder van eenige Pacificateurs wel een nieu Tunis ende Algiers daermen minst op soude dencken op-werpen souden / ten ware men meenden de handelinge ende vaert op Spaignien / ende andere toeghelaten quartieren soo groot soude vallen/ datse haer al t'samen daer mede souden konnen generen 'twelck ick niet en geloove / maer dit soude konnen geschieden dat de Vaert op Spaignien soo langh heel favorabelijcken soude gefrequenteert werden / dat het selve Kennip-saet voor de vogelkens soude zijn / om met meenighte op de plaets wesende 'tnet over 'thooft te trecken / der Landen van de Schepen berooven / hem selven daer mede versterckeu/ ende tot den meesten afbreuck gebruycken/ terwijlen hy te Lantwaert van gelijcken door langhe preparatie seer wel sal konnen effectueren. Men leest dat een overwinteringe van Hannibals Leger binnen Capua soo seer noyt door wellusten ende stilte gedegenereert was/ datse daer nae tegen de Romeynen victorie hebben konnen bevechten.

Wat sal dan van ons volck te verwachten zijn als onsen ervaren / ende geluckigen Velt-oversten den Prince van Orangien door ouderdom/ sonder Krijghs-oeffeninge verswackt / andere Oversten verstorven of vertrocken/ de Soldaten door luy-ledighheyt onbequaem geworden/ ende wy alleynskens slaperigh / ende sorgeloos zijnde / ende hy altijt ondertusschen gelegentheyt hebbende om sijn Soldaten elders te gebruycken lichtelijck sullen zijn te overvallen / oock tegens sijnen Eedt ende Beloften door den Keyser of yemandt anders / 'tzy dat hy spreeckt op eenige Steden van de geunieerde Provintien / die wel eer aen't Rijck geannexeert zijn geweest / of dat wy yet anders hebben gedaen daer door hy meynt geoffenseert te zijn/ende diergelijcken.

Ende al waert dat geen van allen 'tgeene voorsz. is ons ansmeerden tot den Oorlogh / ende afschrickten van den Treves/ soo laet ons ten minsten bewogen werden door de Advijsen ende opinien van soo veel geleerde ende ervarene persoonen die hem klaerlijcken voor oogen stellen / dat de Nederlanden in der eeu-

 wigheyt

wighept metten Oorlogh niet en sullen konnen onder sijn subjectie gebracht werden/ maer soo hy daer toe begeert te komen/ dat sulcx door eenen stilstandt/ ende geen ander middelen en kan geschieden/ Lipsius sept: Dat de Hollanders niet lichtelick in haer goede ordre sullen afnemen soo langh d'Oorloge ende vreese duyrt, maer om daer toe te komen, later een stilstandt zijn, welcke noyt in soodanige Oorlogen van Ondersaten tegens haren Koningh en is aengegaen, sonder merckelick voordeel des Koninghs, ende terwijlen haer Regieringe uyt de Gemeynten, ende uyt veele Hoofden bestaet, soo stroyen wy dan onder haer occasie van tweedrachten, Geloost my, sy hebben haet ende nijt, sy hebben partyschappen, sy hebben oock haer wonden ende zeeren, maer die worden al verborgen gehouden door de groote vreese die haer al te gelijck aengaet, Laet die een weynigh wech genomen zijn, sy sullen haest komen op haer oude ploy, gelijcker-wijse de Ossen wanneer den Wolf haer achter 'tlijf is, haer hoofden ende hoornen t'samen steecken, ende wanneer hy weer wech loopt, elck weder sijns weeghs heenen loopt ende voor sich selfs alleene sorght, alsoo gaet het oock met onse Hollanders, welcke misschien de eergierigheyt niet seer en quelt, maer veel meer de geltgierigheyt, ende waer dit leste is, daer hebben de Koningen altijt gelegentheyt om met den vergulden Hangel te visschen. Hier in stemmen wy wel meest al over een &c. Tot verklaringe van de uytkomst verhaelt hy een exempel, dat onse saeck geheel (soo hy sept) gelijckformigh is, als dat namentlick Sextus Pompeius in Sicilien tegen den Keyser Augustus Oorlogh voerende, hy hem binnen sijn sterckten van Sicilien ende Sardynien houdende, hongers noot binnen Romen brachte, ende noyt overwonnen konde werden, dan door een kortwijlige vrede binnen de welcke onder anderen sijn volck omgekocht, ende die te vooren soo wreet als eenen Neptunus op Zee ontsien zijnde, met een kleyn scheepken niet en heeft konnen ontvluchten, maer sijnen hals onder't swaert moeten buygen. Hy sept noch al ist dat uyt het Bestandt niet anders en volghde dan een asem-verhalinge ende verpoosinge/ dat sal ons al veel profiteren/ ende die hebben wy oock van doen. Soo't den Koningh doen van noode hadde/ wie sal twijffelen of den noot is nu thienmael soo groot. Desen raedt/ ende diergelijcke geeft de Paus/ Campanella/ Puteanus/ ende andere meer den Koningh soo ist niet vreemt dat hy daer nae hoort/ maer 'tis een groote dommighept ofte moetwillighept dat wy daer op niet meer en letten.

Den ouden Bourgoenschen Richardot raedt den Koningh van gelijcken tot Bestandt/ onder andere mede om redenen dat hy bequamelijck als dan eenige millioenen/ die hy in eenen onvruchtbaren/ jae t'sijnen regard bederffelicken oorlogh siet vergaen/ ende smelten in eenen slach-regen soude konnen veranderen/ ende daer mede d'Hoofden soo beregenen datse eyntlijck van de Karre souden drijven/ Doch al ist dat hy dat sept/ ende daer in

meent

meent onfeylbaerlijck vast te gaen / soo ist nochtans onseecker/ ende wy moeten een beter vertrouwen van onse Hoofden ende Regenten hebben. Maer wat kan het Gout oock niet te wege brengen? Wie wasser standtvastiger als Danae? Waer waren-der stercker Sloten als aen Acrisy Kasteel / sijn d'een / en d'an-der even-wel niet door eenen gouden slach-regen overwonnen geweest?

Auri sacra fames quo non mortalia cogis, pectora.

Philippus Koningh van Macedonien willende een sterckte belegeren / ende verstaende daer op geen approchen gemaeckt/ noch met Soldaten gewelt gedaen te konnen werden / vraeghden ofter dan geenen Ezel geladen met Gout in soude mogen ko-men/ ende geantwoordt zijnde jae / seyde dan daer toe / ende tot de overwinninge raedt te weten.

Baudius die seyt dat de discipline van dese Landen soo streng/ ende strickt niet en is datmen met een scheel ooge een grooten hoop Gouts niet aen soude mogen sien/ in somma/ nae deser seg-gen soo sout sijn perijckel hebben.

Maer ghy seght de Landen sijn ten hooghsten beswaert / sy sijn t'eynden asems/al wildense sy konnen niet meer/ende dierge-lijcke/ 'tschijnt wat te wesen/ bovendien is den Oorlog onseecker/ wie sal ons verseeckeren van de victorie / ende dat wy daer deur meer sullen profiteren als door den Treves?

Ick antwoorde op't eerste / onse macht en willen wy niet ydel-lijck roemen/want het is al niet sonder Godes zegen/aen d'ander zijde moeten wy ons oock niet soo kleyn houden / ende discoura-geren sonder redenen / want het staet God danck noch soo qua-lijck niet/ ofte het kan door't benefitieren van de middelen/ willi-ge contributie van de Gemeente / ende insonderheyt goede mes-nage wel geredresseert worden: Laet ons God den Heere niet versoecken: Waer waren de middelen als onse Voor-ouders eerst begosten? alsmen altemet nauwelijcx vijfthien hondert guldens by een konde brengen / om eenige Soldaten een weynigh te ver-noegen? Ende sullen wy nu als onsen God ons van soo veel middelen heeft voorsien / om niet alleen ons selven te bescher-men maer oock onsen Vyandt te krencken / klagen van manc-quement van middelen?

Maer ghy seght dat wy in voorigen tijden hadden hulpe van Vranckrijck / Engelandt / Duytsche Vorsten / ende andere die ons nu al t'samen failgeren / hier van sullen wy met voordacht swijgen ende 'teffect te sijner tijt mogen sien: Maer waer was de alliantie als door de Ligue in Vranckrijck de Parijsse moort geschiede/ende de Prince van Orangien daer deur geheel Vranc-rijck/ van waer hy groote hulpe verwachte verlaten most? als de Water-geusen uyt Engelandt mosten wijcken / ende daer over uyt desperatie inden Briel vielen/ als wy rontsomme onsen noot aende Naegebuyr-Princen geklaegt ende hulpe versocht hebben-de/ elck een de handt van ons trock?

Wy maeckten alliantie met onsen God / ende gevoelden sijne krachtige handt tot onse hulpe uyt den Hemel / Is dan sijn handt verkort dat hy ons niet en kan helpen? Zijn ooren dick geworden dat hy ons niet en kan hooren? Voorwaer het contrarie is altijt / ende insonderheyt in dese Jare gebleecken: Heeft hy ons niet met meer weldaden overgooten als wy souden hebben derven versoecken? Hebben wy den Vyandt niet de on-overwinnelijcke Stadt van 's Hertogen-Bosch ontweldight? Heeft God Wezel niet in onsen handen gegeven? Twee plaetsen die alleen ons tot den Oorlogh om den Vyandt vorder afbreuck te doen / behoorden te animeren neffens onsen Erf-vyandt / noch den Keyser / die quansuys onsen Vriendt altijt heeft willen wesen / op den hals gekregen / in de Veluwe ghekomen / eenige quartieren ende Provintien verbaest / perplex / ende genoegsaem reddeloos / de Stadt Amersfoort over-gegeven / ende 'tgeheele Landt genoegsaem tot sitteren ende beven gebracht zijnde. Siet hier Godes hulpe; siet hier onse alliantie; siet hier daer op wy ons wel mogen ende behooren te verlaten; sijnse niet verloopen ende verdweenen van selfs eerse schier wierden gejaeght? ende noch in sulcken vreese steecken / (al door Godes genade) datse voor den naem van de Geusen schricken / ende veel andere plaetsen verlaten / etc.

Laet ons dan noch in waerachtige bekeeringe ende demoedige gebeden onse alliantie met God vernieuwen / ende wy sullen geholpen zijn.

Doch soo en sijn wy nu oock niet teenemael sonder alliantie ende menschelijcke hulpe / doenmaels en wisten wy't niet / maer nu heeftet ons Pier Heyn geleert waer wy den Koningh van Spaignien den rechten doodt-steeck konnen geven / wy hadden niet beproeft wat het was te negotieren in beyde de Indien / ende wat onse schepen vermochten op de Spaensche kusten etc. Welcke alliantie ende hulpe wel geimployeert zijnde / bastandt sijn door Godes zegen onse Vyanden te ruineren / ende ons met onse Nabuyren te stellen in eenen verseeckerder Staet.

Aengaende 'tander poinct of d'onseeckerheyt van de Victorie / daer tegen moeten wy stellen onse rechtvaerdige saecke / ende de groote God die als boven verhaelt / ons tot noch toe soo merckelijck geholpen heeft / ende uyt den Oorlogh is altijt eenig voordeel te verwachten / maer uyt den Treves niet dan achterdeel.

Maer ghy valt al wederom op den beswaerlijcken Staet van 'tLandt / dan ter goeder trouwen ghy Heeren die dit soo wijt en breet weet uyt te meten / so beswaerlijcken voor d'oogen te stellen / ende yder een 'therte in't lijf by naest bange te maecken / Sal den Treves ons gelt geven? Sal die Gielken den verlosser wesen? Messieurs ghy zeylt geen streecken / maer 'theele Compas mis / wy weten / of wy behoorent ten minsten te weten dat den Koning

van

van Spaignien aen ons beloften in't minste niet en sal/ noch behoeft te twijffelen/ ende oversulcx alle sijne Nederlanden ofte van volck ontblooten houdende/ eenige Kasteelen alleenlijck beset/ de selve elders sal mogen imployeren/ geschiedt het een/ hy sal daer deur sijn asem konnen verhalen / ende groote schatten/ om daer naer tot ons verderf tegen ons te gebruycken / behalven dat hy noch in ander manieren de West-Indische Compagnie gedissolveert zijnde/ by een sal konnen brengen/ vergaderen/ geschiet het ander/ soo sullen wy van allen kanten omcingelt zijnde / niet anders leeren dan Misericorde te singen / ende doen als boven verhaelt is. Wat sullen wy moeten doen? Dit/ dat wy ons Krijgsvolck sullen moeten aenhouden/ altijt op ons hoede zijn / soo wel als opt te waecken/ ende voorsichtigh te wesen / nimmermeer te vertrouwen. Wat dunckt u sal dat gheen ghelt kosten? ende als dan de Soldaten in de binnen Steden sullen moeten gelept/ ende geordonneert werden om Inlantsche onruste (mijn dunckt dat ickse alreede sie) voor te komen/ ofte te slissen/ ende de Frontieren soo ontblooten / datse als een prope van den Vyandt ghelaten werden.

De middelen daer toe noodigh sullen die wel vervallen konnen werden/ die meer sullen kosten als den Oorlogh/ende tot den Oorlogh niet daer mede wy al 'tselve verhoeden / ende op den Vyandt groot profijt/ of voordeel doen komen: Of meent ghy dat het redres van de Verpondinge de verantwoordinge van de vijf Spetien/ ende alle andere Impositien soo wel sijnen voortgang sullen nemen by den Treves als by den Oorlogh? ghy zijt wederom verdoolt: Maer indien den noot soo groot is alsmen sept/ fiat / laet dat een prickel wesen dat d'ander Provintien mede de gemeene loopende Middelen eenparigh inwilligen / ende wy zijn geholpen/ indien niet voorwaer/ soo moet den noot so groot niet zijn in de andere Provintien als in Hollandt soo stijf ende sterck geblassonneert wert. Ist over Hollandt alleen / siet de gemeene habijten ende pracht in Kleederen / oock van de geringe Persoonen/ de kostelijckhept van de Palleysen / ick schame mijn Huysen te seggen/ den overdaet van onnutte Schilderijen / in de selve den Koninckliicken pracht van Juweelen / tot mijn Vrous lichaem alleenlijck behoorende/ de Goude ende Silvere vaten op Maeltijden ten proncke / ende ten dienste gestelt die schier Assuerus Maeltijt souden beschamen/ ende desen allen sullen het voorseyde seggen van ondanckbaerhept/ onwaerhept/ ende by aventure in haer eygen handt van logentael overtuygen.

Nae den slagh van de Romeynen Apud Cannas, brachten de Vrouwen haer gouden Arm-ringen / ende andere Klinodien voor de voeten van den Senaet/ om daer mede Soldaten te verwerven ende te onderhouden/ oock soo veel dat den Senaet haer dede ophouden/ ende dit om een tijtlijcke glorie,

Mijn

Mijn Heeren Pacificateurs of Treves-makers / wat dunckt u sinceerlijck gesproken/ of dat nu eens/ jae de helft van dien geschiede? Dunckt u datter niet genoegh soude zijn om den Oorlogh voor Conscientie/Rechten/ende 'sLants Privilegien/ Wijf/ Kinderen / Vrunden / Goet ende Bloet te voeren / ende onsen Vyandt tegen te staen ende t'onder te brengen / als Hannibal door de Romeynen daer naer werde gedaen?

Daer soude noch vry wel wat meer tot dese Materie dienende geseyt konnen werden / ende met wat practijcquen alles van langer handt gedirigeert is / om te komen ick weet niet waer toe. Dan sal 'tselve laten berusten om geen quaet zeer op te krabben/ ende quade Honden (soo men seyt) baffende te maecken / dit sal ick even-wel daer by doen: Dat mijn dunckt de grootste ondanckbaerheyt tegen God / ende onsen Grooten Prince te wesen / dat wy aen d'een zijde sijn Genade niet willen waer nemen/ sijnen Zegen verwerpen / ende door onse moetwilligheyt gaerne souden doen op houden / in plaetse van op onsen God te betrouwen/ te dancken van herten voor de voorgaende / ende ootmoedelijck te bidden om vordere weldaden / ende aen d'andere zijde sulcken Prince soo vigilant/ soo ervaren/ soo geluckigh/ soo wijs/ ende soo voorsichtigh/ een Eer naest God/ ende behoudenis van onsen Staet/ een strick/ ende vreese van onse Vyanden/ in't korte Godes ende onsen Josua in den beginsel / ende cours van sijn grootmoedigheyt/ geluck/ heyl/ voorspoet ende bevrydinge/ jae groot-maeckinge van sijnen/ ende den naem der Heeren Staten ende Regeerders van de geunieerde Provintien tegen te houden/ ende tot onser aller standt oneere / ende eeuwige verderffenisse soo veel in ons is Godes gunste/ genade/ende weldadigheyt over onse Landen te weeren ende tegen te staen / Om daer toe niet te komen/ soo concludere ick dat de Conferentie behoort plat afgeslagen/ de proceduren daer inne by particuliere gehouden geexamineert/ ende den Oorlogh multis parasangis voor den schadelijcken Treves gepresereert te werden.

Noli irritare crabrones.

Ense triumphabis, sed, Belgica, pace peribis;
Ergo Hispanorum pacta, jugumque fuge.

EYNDE.

